

## Nr 44.

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om fortsatt giltighet av förordningen den 30 juni 1943 (nr 449) angående dyrtidstillägg åt vissa ersättningstagare enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete, m. m.; given Stockholms slott den 31 januari 1947.*

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att *dels* antaga härvid fogade förslag till

1) förordning om fortsatt giltighet av förordningen den 30 juni 1943 (nr 449) angående dyrtidstillägg åt vissa ersättningstagare enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete, m. m., samt

2) förordning om fortsatt giltighet av förordningen den 19 maj 1944 (nr 237) angående dyrtidstillägg åt vissa livräntetagare enligt förordningen den 11 juni 1918 (nr 375) angående en särskild för fiskare avsedd försäkring mot skada till följd av olycksfall, m. m.;

*dels ock* bifalla det förslag i övrigt, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

**GUSTAF.**

*Gustav Möller.*

**F ö r s l a g**

till

**F ö r o r d n i n g**

om fortsatt giltighet av förordningen den 30 juni 1943 (nr 449) angående dyrtidstillägg åt vissa ersättningstagare enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete, m. m.

Härigenom förordnas, att förordningen den 30 juni 1943 angående dyrtidstillägg åt vissa ersättningstagare enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete, m. m., vilken förordning gäller till och med den 31 december 1947,<sup>1</sup> skall äga fortsatt giltighet till och med den 31 december 1948.

---

**F ö r s l a g**

till

**F ö r o r d n i n g**

om fortsatt giltighet av förordningen den 19 maj 1944 (nr 237) angående dyrtidstillägg åt vissa livräntetagare enligt förordningen den 11 juni 1918 (nr 375) angående en särskild för fiskare avsedd försäkring mot skada till följd av olycksfall, m. m.

Härigenom förordnas, att förordningen den 19 maj 1944 angående dyrtidstillägg åt vissa livräntetagare enligt förordningen den 11 juni 1918 (nr 375) angående en särskild för fiskare avsedd försäkring mot skada till följd av olycksfall, m. m., vilken förstnämnda förordning gäller till och med den 31 december 1947,<sup>2</sup> skall äga fortsatt giltighet till och med den 31 december 1948.

---

<sup>1</sup> Se SFS 1946 : 351.

<sup>2</sup> Se SFS 1946 : 352.

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t  
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 31 januari  
1947.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUEN-  
SEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG,  
ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE.

Efter gemensam beredning med cheferna för försvars- och finansdeparte-  
menten anför chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller.

I förordningen den 30 juni 1943 (nr 449) angående dyrtidstillägg åt vissa  
ersättningstagare enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete, m. m.,  
stadgas, efter däri genom förordning den 29 juni 1946 (nr 351) vidtagna  
ändringar, följande.

Den som äger rätt till sjukhjälp, sjukpenning eller livränta enligt någon  
av vissa i 2 § av förordningen angivna lagar eller författningar äger erhålla  
dyrtidstillägg därå under de förutsättningar och i enlighet med de föreskrif-  
ter som stadgas i 3 § av förordningen. Har Konungen förordnat, att ersätt-  
ning skall utgå enligt grunderna i någon av ifrågavarande lagar och för-  
fattningar, skall dyrtidstillägg utgå även å sådan ersättning (1 §).

De lagar och författningar, som avses i 1 §, äro enligt 2 § följande: lagen  
den 5 juli 1901 (nr 39) angående ersättning för skada till följd av olycksfall  
i arbete; förordningen den 18 juni 1909 (nr 89) om ersättning i anledning  
av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring; lagen den 17 juni 1916  
(nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete; kungörelsen den 30 novem-  
ber 1917 (nr 832) angående särskilda bestämmelser ifråga om tillämpning  
av lagen om försäkring för olycksfall i arbete den 17 juni 1916 å arbetare,  
som användas till arbete för statens räkning; kungörelsen den 10 juni 1921  
(nr 410) angående förhöjning av vissa till i statens tjänst skadade arbetare  
med flera av statsmedel utgående livräntor m. m.; förordningen den 1 juni  
1923 (nr 138) angående ersättning av statsmedel för skada till följd av  
olycksfall, som förorsakats av krigsförhållandena under 1914—1919 års  
världskrig; förordningen den 18 juni 1927 (nr 234) om ersättning i anledning  
av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring; lagen den 14 juni 1929  
(nr 131) om försäkring för vissa yrkessjukdomar; förordningen den 24 mars  
1938 (nr 102) om olycksfalls- och yrkessjukdomsersättning åt tvångsarbetare  
m. fl.; förordningen den 24 mars 1938 (nr 103) om olycksfalls- och yrkes-

sjukdomsersättning åt fångar m. fl.; kungörelsen den 8 april 1938 (nr 112) angående viss tillämpning av 11 § lagen om försäkring för olycksfall i arbete beträffande livräntor till arbetare, som före år 1937 skadats i arbete för statens räkning; förordningen den 3 juni 1938 (nr 216) om livräntetillägg av statsmedel åt vissa livräntetagare enligt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete; samt förordningen den 29 juni 1946 (nr 344) angående höjning av ersättningar, som utgå jämlikt förordningen den 18 juni 1909 (nr 89) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring.

I 3 § första stycket stadgas, att dyrtidstillägg utgår med 40 procent av förmånens belopp å sjukhjälp, sjukpenning eller livränta enligt förordningen den 18 juni 1909 (nr 89), förordningen den 29 juni 1946 (nr 344) eller, såvitt angår ersättning i anledning av olycksfall eller sjukdom som drabbat värnpliktig, förordningen den 18 juni 1927 (nr 234).

Enligt andra stycket av 3 § gäller, att dyrtidstillägg utgår med 20 procent av förmånens belopp å sjukpenning eller livränta enligt förordningen den 18 juni 1927 (nr 234) i anledning av olycksfall eller sjukdom, som före den 1 januari 1941 drabbat vid försvarsväsendet fast anställd, samt å livränta enligt annan i 2 § angiven lag eller författning än som nämnts i första stycket av 3 § i anledning av olycksfall som inträffat eller sjukdom som yppats före den 1 januari 1941. Dyrtidstillägg å livränta, som utgår enligt annan författning än förordningen den 18 juni 1927 (nr 234), skall fortfara att utgå utan hinder därav att livräntan för viss tid utbytes mot sjukpenning.

Dyrtidstillägg å sjukpenning eller livränta skall — enligt tredje stycket av 3 § — i fall som i andra stycket av paragrafen avses icke utgå, därest arbetsförmågan icke är nedsatt med minst tre tiondelar. Dyrtidstillägg utgår jämväl å livränta, som utgives av arbetsgivare, vilken enligt gällande bestämmelser står självrisk, men däremot icke å livränta, som grundas på frivillig försäkring.

Dyrtidstillägg bestrides av statsmedel samt bestämmes och utgives av riksförsäkringsanstalten eller i vissa fall av annan myndighet som utger ersättningen. Bolag, som avses i 4 § lagen om försäkring för olycksfall i arbete, åligger att samtidigt med utbetalning av livränta förskottsvis utgiva dyrtidstillägg därå enligt förordningen (4 §).

De bestämmelser i lag eller författning, som gälla beträffande ersättning, varå dyrtidstillägg utgår enligt förordningen, skola i tillämpliga delar äga motsvarande giltighet beträffande dyrtidstillägget (5 §).

De närmare föreskrifter som, utöver vad förordningen innehåller, finnas erforderliga för förordningens tillämpning, meddelas av Konungen eller, efter Konungens bemyndigande, av riksförsäkringsanstalten (6 §).

Förordningen, som trädde i kraft den 1 januari 1944, gällde ursprungligen till och med den 31 december 1945, men har sedermera, senast genom förordning den 29 juni 1946 (nr 351), givits fortsatt giltighet för tiden till och

med den 31 december 1947. Tidigare gällde förordningen den 19 december 1941 (nr 942) i samma ämne. Sistnämnda förordning, vilken hade gällt från och med den 1 januari 1942, innehöll i stort sett enahanda regler angående dyrtidskompensation. Den allmänna procentsatsen för dyrtidstillägg utgjorde dock 15.

Enligt *förordningen den 19 maj 1944 (nr 237) angående dyrtidstillägg åt vissa livräsentagare enligt förordningen den 11 juni 1918 (nr 375) angående en särskild för fiskare avsedd försäkring mot skada till följd av olycksfall, m. m.*, skall i stort sett på enahanda sätt som enligt förutnämnda förordning den 30 juni 1943 (nr 449) utgå dyrtidstillägg till den som äger rätt till livränta på grund av försäkring enligt kungörelsen den 2 oktober 1908 (nr 100 s. 2) eller nyssnämnda förordning den 11 juni 1918 (nr 375). Livräsentagare, som åtnjuter tillägg enligt kungörelsen den 30 april 1942 (nr 218) om höjning av vissa ersättningar enligt förordningen den 11 juni 1918 (nr 375), är berättigad till dyrtidstillägg jämväl å tillägget. Dyrtidstillägget utgår å livränta eller livräsentillägg i anledning av olycksfall i arbete, som inträffat före den 1 juli 1942, därest den skadades arbetsförmåga är nedsatt med minst tre tiondelar. Dyrtidstillägget utgör 20 procent.

Jämväl denna förordning angående dyrtidstillägg gäller — sedan dess giltighetstid förlängts, senast genom förordning den 29 juni 1946 (nr 352) — till och med den 31 december 1947.

På förslag av Kungl. Maj:t — senast i propositionen nr 251/1946 — har riksdagen vidare medgivit, att Kungl. Maj:t åt personer, som i anledning av olycksfall eller sjukdom, som inträffat efter 1941 års ingång, vore berättigade till sjukpenning eller livränta enligt förordningen om olycksfalls- och yrkessjukdomsersättning åt tvångsarbetare m. fl. eller förordningen om olycksfalls- och yrkessjukdomsersättning åt fångar m. fl., finge för tiden till och med den 31 december 1947 bevilja sådan dyrtidskompensation, att beloppen av nämnda förmåner uppginge till vad som skulle hava utgått, därest den i förordningarna fastställda maximigränsen för inkomst — 1 764 kronor — höjts med 40 procent. I brev till statskontoret, senast den 29 juni 1946, har Kungl. Maj:t förordnat, att dyrtidskompensation i enlighet med vad sålunda angivits skulle utgå.

Procentsatserna för de dyrtidstillägg å livränta enligt olycksfallsförsäkringslagen med flera författningar, varom här är fråga, ha i princip avpassats så, att livräntan jämte dyrtidstillägget i stort sett skall utgå med samma belopp, som tillkommer ny livräsentagare, vilken erhållit lönekompensation för inträdda prisstegringar. Då de stora arbetstagargrupperna enligt det s. k. ramavtalet erhöles kompensation för ungefär halva levnadskostnadsstegringen och då denna vid tillkomsten av dyrtidstilläggsförordningen den

Departements-  
chefen.

30 juni 1943 (nr 449) utgjorde något över 40 procent — socialstyrelsens levnadskostnadsindex med 1935 som basår hade från tidpunkten närmast före världskrigets utbrott stigit från 108 till 153 — bestämdes den allmänna procentsatsen för dyrtidstillägg i sistnämnda förordning till 20. Den högre dyrtidskompensationen å vissa ersättningar enligt 1909 och 1927 års militärersättningsförordningar samt 1946 års förordning angående höjning av ersättningar enligt förstnämnda förordning är betingad av särskilda omständigheter.

Socialstyrelsens levnadskostnadsindex har sedan år 1943 icke undergått några större förändringar och utgör 157 per den 1 januari 1947. Detta tal överstiger endast obetydligt det indextal som förelåg vid tillkomsten av de gällande dyrtidstilläggsförordningarna. Beträffande storleken av de stora arbetstagargruppernas kompensation för levnadskostnadsökningen är situationen emellertid så till vida förändrad att enligt det nya ramavtalet mellan huvudorganisationerna på arbetsmarknaden den hittillsvarande av levnadskostnadsökningen beroende dyrtidskompensationen från och med den 1 maj 1947 skall höjas med 5 procent. Denna höjning är dock oberoende av vilken utveckling levnadskostnadsindex kan komma att undergå och är sålunda mera att betrakta som en reallöneförbättring än en dyrtidskompensation. Tidigare har icke ansetts lämpligen kunna ifrågakomma att avpassa dyrtidstilläggen efter de olikheter i reallönenivå som kunnat föreligga vid skilda tidpunkter. Jag vill i detta sammanhang erinra om att, när sistlidet år maximibeloppen för ersättningar enligt olycksfallsförsäkringslagen höjdes, under förarbetena till lagändringen fråga väcktes om möjligheten att åstadkomma skälig kompensation åt livräntetagare, vilka till följd av tidigare maximeringsregler eller eljest oförmånligare ersättningsgrunder kommit i avsevärt sämre ställning än de vid tillämpning av de höjda maximibeloppen skolat intaga. Vid anmälan i statsrådet av ärendet framhöll jag, att detta spörsmål lämpligen borde bli föremål för övervägande vid socialvårdskommitténs fortsatta utredning rörande revision av olycksfallsförsäkringslagstiftningen. Förslag i ämnet torde i sinom tid komma att framläggas av kommittén.

På grund av det anförda förordar jag — i enlighet med vad jag jämväl förutsatt vid anmälan till årets statsverksproposition av frågor om anslag för bl. a. vissa av de här ifrågavarande dyrtidstilläggen — att de i det föregående omnämnda förordningarna den 30 juni 1943 (nr 449) och den 19 maj 1944 (nr 237) givas förlängd giltighet i oförändrad form under ytterligare ett år eller till och med den 31 december 1948.

Liksom tidigare torde böra begäras riksdagens medgivande för Kungl. Maj:t att åt personer, som i anledning av olycksfall eller sjukdom, som inträffat efter 1941 års ingång, äro berättigade till sjukpenning eller livränta enligt någon av förordningarna om olycksfalls- och yrkessjukdomsersättning åt tvångsarbetare m. fl. eller åt fångar m. fl., för tiden den 1 januari—den 31

december 1948 bevilja sådan dyrtidskompensation, att beloppen av nämnda förmåner uppgå till vad som skulle hava utgått, därest den i förordningarna fastställda maximigränsen för inkomst — 1 764 kronor — höjts med 40 procent.

Föredraganden hemställer härefter, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen att

*dels* antaga inom socialdepartementet upprättade förslag till

1) förordning om fortsatt giltighet av förordningen den 30 juni 1943 (nr 449) angående dyrtidstillägg åt vissa ersättningstagare enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete, m. m., samt

2) förordning om fortsatt giltighet av förordningen den 19 maj 1944 (nr 237) angående dyrtidstillägg åt vissa livräntetagare enligt förordningen den 11 juni 1918 (nr 375) angående en särskild för fiskare avsedd försäkring mot skada till följd av olycksfall, m. m.;

*dels ock* medgiva att Kungl. Maj:t åt personer, som i anledning av olycksfall eller sjukdom, som inträffat efter 1941 års ingång, äro berättigade till sjukpenning eller livränta enligt förordningen om olycksfalls- och yrkessjukdomsersättning åt tvångsarbetare m. fl. eller förordningen om olycksfalls- och yrkessjukdomsersättning åt fångar m. fl., må för tiden från och med den 1 januari till och med den 31 december 1948 bevilja sådan dyrtidskompensation, att beloppen av nämnda förmåner uppgå till vad som skulle hava utgått, därest den i förordningarna fastställda maximigränsen för inkomst — 1 764 kronor — höjts med 40 procent.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställda förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

*Per Ihrfelt.*

---